

Gårdsstöd och stödrätter 2018

Gårdsstödet är ett arealbaserat inkomststöd som syftar till att främja lantbruket. Det ska bidra till ökad konkurrenskraft och till att hålla landskapet öppet. Du måste ha stödrätter för att få gårdsstöd.

Villkor för gårdsstödet

Det är den som har rätt att använda marken, som ansvarar för driften och förvaltningen av marken den 15 juni och som redovisar marken i sin SAM-ansökan som kan söka gårdsstöd.

Om du använder och ansvarar för marken den 15 juni och redovisar den i SAM-ansökan har du också ansvar för att de tvärvillkor som gäller marken följs hela året och att marken är jordbruksmark hela året.

Som jordbruksmark räknas åkermark, betesmark och slåtteräng. Längre ner på sidan finns förklaringar till de olika marktyperna och hur du ska sköta dem för att få gårdsstöd.

Du måste ha stödrätter

Hur mycket gårdsstöd du kan få beror på värdet på dina stödrätter. Du måste ha minst 4 hektar jordbruksmark och stödrätter för minst 4 hektar i din ansökan den 12 april för att gårdsstödet ska betalas ut. Stödrätterna är inte knutna till ett visst skifte. Men du ska ha stödrätter som motsvarar den areal jordbruksmark som du vill ha gårdsstöd för.

Varje skifte måste vara minst 0,1 hektar

Varje skifte som du vill ha gårdsstöd för måste vara minst 0,1 hektar. Du kan dock få gårdsstöd för ett mindre skifte om det skiftet ligger i direkt anslutning till ett annat skifte på samma block och om hela blocket är minst 0,1 hektar. Det måste då vara grödor som ger rätt till gårdsstöd på båda skiftena.

Du måste följa tvärvillkoren för att få fullt stöd

För att få fullt stöd måste du följa tvärvillkoren. Tvärvillkoren är regler som till exempel handlar om hur du ska sköta dina djur och din mark. De flesta tvärvillkoren är regler som redan finns i den svenska lagstiftningen eller i EU:s lagstiftning.

Här kan du läsa [mer om tvärvillkor](#).

Kravet på aktiv jordbrukare har tagits bort

Under åren 2015-2017 kunde vissa företag och personer inte få vissa jordbrukarstöd eller handla med stödrätter på grund av kravet på aktiv jordbrukare. Det gällde företag och personer som direkt eller indirekt driver permanenta sport- eller rekreationsanläggningar, fastighetsföretag, flygplatser, vattenverk eller järnvägar. Från och med år 2018 har kravet tagits bort.

[Läs mer om att kravet på aktiv jordbrukare har tagits bort.](#)

Så ska du sköta din jordbruksmark

Du kan bara söka gårdsstöd för jordbruksmark som du brukar och sköter. Som jordbruksmark räknas åkermark, betesmark och slåtteräng.

Om du söker gårdsstöd

Om du söker gårdsstöd ska det tydligt synas att du gjort något av det här på varje skifte senast den 31 oktober:

- odlat
- låtit beta
- putsat
- slagit av
- jordbearbetat

Du måste också se till att åkermarken inte försumpas.

Det finns några undantag

- På skyddszoner på åkermark ska det i huvudsak växa gräs. Växtligheten får inte hindras av buskar och annat högväxt. Du behöver inte skörda, putsa eller beta din skyddszon för att få gårdsstöd. Du måste däremot underhålla växtligheten på marken så att skyddszonens förmåga att begränsa läckage av bekämpnings- och växtnäringsmedel bevaras. Tänk på att det finns fler villkor för skyddszoner som du måste följa om du använder vissa kemikalier.
- Om du har permanenta grödor på åkermark, till exempel salix och fruktodling, ska du sköta om odlingen på vanligt sätt. Det betyder att du till exempel ska beskära träd och föryngrar plantor vid behov.
- Om det är första året du har din mark i träda behöver du inte putsa eller slå av den.
- Du som har träda med en blandning av grödor som är särskilt anpassad för att gynna insekter, fåglar och vilt, till exempel en viltåker eller en skalbaggsås, behöver inte putsa eller slå av trädan för att du ska kunna få gårdsstöd för den. Med anpassade grödor menar vi till exempel vallfröblandning med blommande örter som rödklöver, vitklöver, cikoria och honungsört. Men du behöver fortfarande sköta trädan. Det betyder att du till exempel kan behöva stödså eller ta bort buskar. Samma gäller för obrukad fältkant som du kan ha som ekologisk fokusareal i förgröningsstödet.

Tänk också på det här

- Det finns inget krav på att du ska ta bort växtrester på träda.
- Du får inte putsa träda under perioden 1 mars–30 juni. Regeln finns för att skydda häckande fåglar.
- Om du putsar en naturbetesmark ska den vara minst lika välputsad som om djur har betat där.
- Det finns regler för träda som alla lantbrukare måste följa oavsett om de söker stöd eller inte.

Fler villkor för den som även söker miljöersättning

Om du förutom gårdsstöd även söker miljöersättning finns det fler villkor för hur du ska sköta din mark. Läs mer om detta på våra sidor om miljöersättningar.

Det här är åkermark

Åkermark är jordbruksmark som används för växtodling eller som hålls i sådant skick att den kan användas för växtodling. Du ska kunna använda marken utan någon annan förberedelse än vanliga

jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner. Marken ska kunna användas för växtodling varje år med undantag för ett enskilt år om det finns särskilda omständigheter.

Det här är betesmark

Betesmark är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och sköts med bete, avslagning eller putsning. På marken ska det växa gräs och örter som kan användas som foder. Hävdad ljung kan också användas som foder.

Mark i renkötselområde som i huvudsak används till renbete är inte betesmark. Inte heller skog eller områden där insatser gjorts i syfte att gynna trätillväxten räknas som betesmark.

Det här är slåtteräng

Slåtteräng är ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som används på eftersommaren till slåtter eller för slåtter kompletterat med efterbete eller lövtäkt. På slåtterängen ska det växa gräs eller örter som kan användas som foder. Hävdad ljung kan också användas som foder.

Mark i renkötselområde som i huvudsak kan användas till renbete är inte slåtteräng. Inte heller skog eller områden där insatser gjorts i syfte att gynna trätillväxten kan räknas som slåtteräng.

Gårdsstöd för energiskog

Du kan få gårdsstöd om du planterat energiskog på din åkermark. Du måste skörda salix minst vart tionde år och poppel och hybridasp minst vart tjugonde år för att kunna få gårdsstöd för marken.

Energiskogen måste ha etablerat sig för att den ska vara godkänd för gårdsstödet. Det innebär att du kanske måste så om den eller återställa marken till åkermark om sådden misslyckas.

Gårdsstöd för odling av hampa

Här finns [information om gårdsstöd för mark där du odlar hampa](#).

Mark som du inte kan få gårdsstöd för

Du kan inte få gårdsstöd för mark som du använder för annat än jordbruksverksamhet. Med jordbruksverksamhet menar vi uppfödning av djur, odling av jordbruksprodukter eller verksamhet för att behålla marken som jordbruksmark. Du kan inte heller få gårdsstöd för skogsbete, alvarbete eller våtmarker.

Du kan inte få gårdsstöd för mark som du sedan lång tid tillbaka inte brukat och där marken nu har vuxit igen eller på annat sätt inte går att bruka. Igenväxt eller försumpad mark räknas inte som jordbruksmark när du söker gårdsstöd.

I vissa fall får du använda marken till annat än jordbruksverksamhet

Det finns undantag då du får använda marken till annat än jordbruksverksamhet. Det handlar om verksamhet som är tillfällig eller som ligger utanför växtodlingssäsongen eller betessäsongen. Ett villkor är att verksamheten inte påverkar jordbruket väsentligt. Exempel på tillåten verksamhet är:

- konserter
- sportevenemang
- marknader

- parkering
- scoutläger
- skidbackar
- tillfälliga upplag och förvaring

Du får inget gårdsstöd för den del av marken där det finns gamla byggnader

Du får inget gårdsstöd för den del av betesmarken eller slåtterängen där det står en gammal lada eller en annan gammal byggnad. Om du sedan tidigare har ett åtagande för miljöersättning för betesmarker och slåtterängar och det finns gamla byggnader på marken, så får du miljöersättning enligt det åtagande som du har.

Det här gäller vid översvämning

Mark som ofta översvämmas och som du därför inte kan bruka varje år räknas inte som jordbruksmark.

Mark som är översvämmad enstaka år kan räknas som jordbruksmark men du ska inte ta med arealen i din SAM-ansökan det år då marken är översvämmad.

Betesmark som översvämmas varje år, till exempel på våren, men som du varje år kan bruka under de perioder då marken inte är översvämmad, räknas som jordbruksmark. När det till exempel gäller en översvämning som beror på vårflood, sjunker den i normalfallet undan så att du kan släppa på betesdjuren, även om det kan bli senare än normalt.

Områden inne i betesmarkerna där vattnet sjunker undan men lämnar efter sig en yta utan lämpligt foder ska du inte ta med i SAM-ansökan om de är större än 0,01 hektar.

Du söker gårdsstöd i SAM Internet

Du söker gårdsstöd och flera andra jordbrukarstöd i SAM Internet. För att kunna logga in i SAM Internet behöver du en [e-legitimation](#).

Om någon annan person, till exempel en konsult, ska göra ansökan åt dig behöver du ge den personen fullmakt för SAM Internet.

Om du har till exempel ett aktieföretag eller handelsbolag och ska göra ansökan själv behöver du en fullmakt från firmatecknaren för att kunna använda din personliga e-legitimation och logga in i SAM Internet. Det innebär att du kan behöva ge dig själv fullmakt från företaget för att kunna göra SAM-ansökan.

Sista dag för SAM-ansökan 2018 är den 12 april.

Om du ska söka jordbrukarstöd för första gången så behöver du kontakta din länsstyrelse för att få ett kundnummer.

Här kan du läsa mer om [hur du söker stöd i SAM Internet](#).

Du kan ändra i din ansökan

Om till exempel din areal eller dina grödor ändras eller om du upptäcker att du har gjort fel i ansökan kan du ändra din ansökan. Du gör ändringen i SAM Internet. Vissa ändringar måste du göra senast den

15 juni för att de ska komma med i årets ansökan. Om länsstyrelsen hittar fel i din ansökan vid handläggningen eller om de meddelat dig att din gård ska kontrolleras, får du inte ändra eventuella fel som hittas i kontrollen. Det betyder att sista dag att ändra ansökan kan vara tidigare än den 15 juni.

Här kan du läsa mer om [vad du kan ändra och hur du gör ändringarna i SAM Internet](#).

Utbetalning av gårdsstöd

I utbetalningsplanen kan du se när vi planerar att betala ut pengarna.

På Mina sidor kan du se vad som händer med din ansökan. Du kan bland annat se när länsstyrelsen har fattat beslut om ditt stöd och hur mycket pengar du får.

Stödrätterna styr hur mycket gårdsstöd du får

Du måste ha 1 stöd rätt för varje hektar jordbruksmark som du vill ha gårdsstöd för. Hur mycket gårdsstöd du får beror på värdet på dina stödrätter. I SAM Internet och på Mina sidor kan du se vad dina stödrätter är värda.

Här kan du läsa mer om [stödrätter](#).

Du måste bedriva jordbruk på minst 4 hektar jordbruksmark

För att få gårdsstöd är grundregeln att din ansökan om gårdsstöd, förgröningsstöd och stöd till unga jordbrukare måste omfatta minst 4 hektar jordbruksmark. Om du inte har minst 4 hektar jordbruksmark, så kan du ändå få utbetalt gårdsstöd om du får nötkreatursstöd och det totala beloppet för gårdsstöd, förgröningsstöd, nötkreatursstöd och stöd till unga jordbrukare uppgår till minst 100 euro.

Du får dina pengar i kronor

Stödrätternas värde är bestämt i euro men du får ditt gårdsstöd i kronor. Växelkursen fastställs av Europeiska centralbanken den sista bankdagen före 1 oktober.

Avdrag på utbetalningen av gårdsstödet som går till EU:s krisreserv

Du får en minskning av ditt stöd om du får mer än 2 000 euro i gårdsstöd, förgröningsstöd, nötkreatursstöd och stöd till unga jordbrukare. Minskningen är en viss procentsats av det belopp som överstiger 2 000 euro. EU-kommissionen beslutar avdragets storlek i procent i november varje år. Minskningen brukar vara mellan 1 procent och 2 procent. Den här minskningen kallades tidigare för finansiell disciplin. För 2017 är minskningen 1,38 procent.

Minskningen görs för att ha en reserv vid kriser inom jordbrukssektorn och för att det finns en risk att länderna i EU betalar ut för mycket i stöd. Pengarna kan betalas tillbaka senare år om pengarna som reserverats för kriser inom jordbruket inte används.

Om det finns risk för att EU:s budget överskrids kan avdraget bli större.

Får du mer än 150 000 euro i gårdsstöd minskar stödet

Om du får mer än 150 000 euro i gårdsstöd drar Jordbruksverket av 5 procent av det belopp som är över 150 000 euro. Den summan vi drar av förs över till landsbygdsprogrammet.

Felaktigt gårdsstöd måste betalas tillbaka

Jordbruksverket granskar regelbundet nya flygfoton och uppdaterar uppgifterna om jordbruksmarken. Om de nya uppgifterna visar att en del av marken som du har angett i din SAM-ansökan inte var godkänd för gårdsstöd kan du behöva betala tillbaka den felaktiga delen. Det gäller också om du fått gårdsstöd för en för stor areal.

Du får ett preliminärt besked

Om du måste betala tillbaka gårdsstöd får du först ett preliminärt besked. I brevet står hur mycket pengar du behöver betala tillbaka och vilken mark återkravet gäller. Om du tycker att uppgifterna är fel ska du kontakta din länsstyrelse. Om du behöver betala tillbaka pengar får du ett beslut från länsstyrelsen.

Du kan få avdrag på dina utbetalningar

För att få fullt stöd måste du följa alla villkor som finns. På sidan [Kontroller och avdrag](#) kan du läsa mer om avdrag.

Kontroller och avdrag på gårdsstödet

För att få fullt stöd måste du följa alla villkor som gäller för stödet samt följa tvärvillkoren. Det är i första hand länsstyrelsen som kontrollerar att din ansökan stämmer med verkligheten och att du följer alla villkor och tvärvillkor.

Länsstyrelsen genomför kontrollerna både när de handlägger din ansökan och vid eventuella besök på din gård. Du får oftast veta i förväg att du ska få besök av en kontrollant. Det är olika för olika kontroller hur långt i förväg du får informationen. Du måste ge kontrollanterna den hjälp som är nödvändig för att de ska kunna genomföra kontrollen.

Tänk på att det är bara i undantagsfall som du kan ändra i din SAM-ansökan efter kontrollen. Kontakta din länsstyrelse för att få reda på vilka ändringar du kan göra.

Du kan få avdrag på stödet

Om du inte följer villkoren kan det bli avdrag på ditt gårdsstöd. Det finns olika anledningar till att du kan få avdrag:

- Din ansökan kommer in för sent.
- Du har inte följt villkoren för stödet.
- Du har inte följt tvärvillkoren.
- Din verkliga areal är mindre än den du sökt för.

Om du varit grovt oaktksam när du lämnade uppgifterna eller lämnat felaktiga uppgifter med avsikt kan du få hela din ansökan underkänd.

Om din ansökan kommer in för sent

Om din ansökan kommer in efter den 12 april minskar vi ditt stöd med 1 procent per arbetsdag som ansökan är försenad. Om ansökan kommer in efter den 7 maj får du inget stöd alls.

Du har inte följt villkoren för gårdsstödet

- Om du har mindre än 4 hektar mark när du skickar in din SAM-ansökan den 12 april måste du öka din areal till minst 4 hektar senast den 7 maj för att få gårdsstöd.
- Om du inte har stödrätter för minst 4 hektar mark när du lämnar in din SAM-ansökan den 12 april måste du hyra eller köpa fler stödrätter så att du når upp till motsvarande 4 hektar mark senast den 7 maj för att få gårdsstöd. Stödet minskar med 1 procent per arbetsdag till och med den 7 maj som du inte når upp till minst 4 hektar mark och stödrätter motsvarande minst 4 hektar mark.
- Om du inte når upp till 4 hektar mark och stödrätter motsvarande minst 4 hektar mark senast den 7 maj får du inget gårdsstöd alls.

Om du inte följt tvärvillkoren

Om en kontroll visar att du inte har följt ett tvärvillkor beslutar länsstyrelsen hur många procent som ska dras av från utbetalningen av dina jordbrukarstöd. Här kan du läsa mer om [kontroller och avdrag för tvärvillkor](#).

Om du inte använt din mark till någon jordbruksaktivitet

Om länsstyrelsen upptäcker att du inte har använt din mark till någon godkänd jordbruksaktivitet hanteras det på samma sätt som nedan, när din verkliga areal är mindre än den du sökt för. Den areal som räknas bort är den areal som du inte använt på ett godkänt sätt.

Om din verkliga areal är mindre än den du sökt för

Hur stort avdraget blir beror på hur stort arealfelet i din SAM-ansökan är. Det finns tre olika nivåer.

Illustration som visar de olika avdragsnivåerna.

Det här gäller om felet är högst 2 hektar och högst 3 procent

Om skillnaden mellan den areal du redovisat i SAM-ansökan och den godkända arealen är högst 2 hektar och högst 3 procent av den godkända arealen, så slipper du avdrag på dina stöd. Du får utbetalt för den areal som länsstyrelsen har godkänt.

Exempel:

Du har sökt stöd för 19 hektar men länsstyrelsen godkänner 18,5 hektar.

Ditt arealfel är 0,5 hektar eller 2,7 procent (0,5 hektar/18,5 hektar).

Du får utbetalt för 18,5 hektar men felet är så litet att du slipper extra avdrag.

Lägre avdrag första året om felet är större än 2 hektar eller 3 procent – men högst 10 procent

Om skillnaden mellan den areal du redovisat i SAM-ansökan och den godkända arealen är större än 2 hektar eller större än 3 procent av den godkända arealen, men högst 10 procent, så är grundregeln att

avdraget blir 1,5 gånger arealfelet. Men om det är första året du har ett arealfel så blir avdraget i stället 0,75 gånger arealfelet. Detta kallas ibland för varning eller gult kort.

Om du nästa år har ett arealfel igen så händer det här:

- Det blir ett avdrag enligt grundregeln för år 2, det vill säga 1,5 gånger arealfelet.
- Dessutom blir det ett avdrag som motsvarar den del som du inte betalade år 1, det vill säga 0,75 gånger arealfelet år 1.

Om felet är större så blir avdraget 1,5 gånger arealfelet direkt.

Exempel:

Du har sökt stöd för 32 hektar men länsstyrelsen godkänner 29,6 hektar.

Ditt arealfel är 2,4 hektar eller 8,1 procent (2,4 hektar/29,6 hektar).

Avdraget blir i år 0,75 x 2,4 hektar, det vill säga 1,8 hektar.

Du får i år utbetalt för 27,8 hektar (29,6 hektar – 1,8 hektar).

Om du har ett fel även nästa år så blir avdraget då 1,5 x arealfelet som du har år 2 **plus** 0,75 x arealfelet som du hade år 1.

Högsta avdraget direkt om felet är större än 10 procent

Om skillnaden mellan den areal du redovisat i SAM-ansökan och den godkända arealen är större än 10 procent av den godkända arealen, så blir avdraget 1,5 gånger arealfelet.

Exempel:

Du har sökt stöd för 24 hektar men länsstyrelsen godkänner 20 hektar.

Ditt arealfel är 20 procent (4 hektar/20 hektar).

Avdraget blir 1,5 x 4 hektar, det vill säga 6 hektar.

Du får utbetalt för 14 hektar (20 hektar – 6 hektar).

Du kan få en extra kontroll året därpå

En del av de lantbrukare som "får ett gult kort", det vill säga de lantbrukare som har ett arealfel som är större än 2 hektar eller 3 procent men högst 10 procent, kommer att få en kontroll året därpå. Du får en extra kontroll året därpå om du har haft fel på marken för att den inte har använts till någon jordbruksaktivitet.

Anmäl oförutsedda händelser

Om du inte har kunnat uppfylla villkoren för stödet på grund av att oförutsedda händelser har hindrat dig, så kan du ändå ha rätt till stödet. Oförutsedda händelser kan till exempel vara naturkatastrof, dödsfall eller långvarig arbetsoförmåga. Du ska anmäla den oförutsedda händelsen skriftligen till din länsstyrelse tillsammans med en redogörelse och underlag som visar vad som hänt. Det ska du göra inom 15 arbetsdagar från den dag du har möjlighet att göra det.

Vi arbetar med bedrägeribekämpning

Alla myndigheter som hanterar EU-stöd, däribland Jordbruksverket, arbetar tillsammans för att förebygga och bekämpa bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet. Inom EU har arbetet på det här området stärkts från och med 2014. De EU-stöd som vi kan använda i Sverige ska gå till dig som har rätt till stöd. Vi kommer i handläggningen fortsätta att kontrollera så att vi betalar ut rätt belopp till rätt person.

Jordbruksverket rapporterar ärenden till OLAF

Jordbruksverket måste rapportera alla ärenden där vi, eller andra myndigheter som handlägger stöd, hittar fel i den EU-finansierade delen av stödet på mer än 10 000 euro. OLAF är den europeiska byrån för bedrägeribekämpning. Vi rapporterar ärendena oavsett om det är ett misstänkt bedrägeri eller ett vanligt fel.